

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.6.2.6>

ŻYCIE I DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWCA O.M. ZASUCHINA (1884-1922) W HISTORIOGRAFICZNYCH OPRACOWANIACH WSPÓŁCZESNEJ UKRAIŃSKIEJ NAUKI

Olga Osadcha

*aspirantka Narodowej Naukowej Biblioteki Rolniczej Narodowej Akademii Nauk Rolniczych Ukrainy
(Kijów, Ukraina)*

ORCID ID: 0000-0001-7488-7829

e-mail: oliapochta@ukr.net

Adnotacja. Celem niniejszego artykułu było przeprowadzenie badań nad historią działalności naukowej i praktycznej naukowca O.M. Zasuchina (1884-1922) i na podstawie analizy historiograficznej zidentyfikowanie stopnia rozwoju naukowego badanego problemu dla nauk rolniczych Ukrainy. W procesie badawczym wykorzystano metody analizy historyczno-porównawczej, historyczno-systemowej oraz analizy źródłowej i personalizacji. Przedstawiono wyniki analizy historiograficznej poszczególnych publikacji okresu nowożytnego, podkreślających ścieżkę życiową i naukową O.M. Zasuchina (1884-1922) – znanego naukowca i jednego z założycieli rolnictwa doświadczalnego na piaszczystych glebach Polesia Ukrainy. Poszczególne aspekty jego życia i ścieżki twórczej zostały już zbadane w krajowej historiografii, ale praca badawcza i organizacyjna naukowca nie otrzymała jeszcze odpowiedniego i wystarczającego zasięgu w literaturze naukowej, to znaczy historiograficzne osiągnięcia epoki niepodległości Ukrainy są oznaczone odrębnymi aspektami twórczych poszukiwań O.M. Zasuchina. Historiografia problemu jest usystematyzowana, podzielona na dwie grupy: do pierwszej przypisano eksplorację naukową biegu życia i dziedzictwo naukowe O.M. Zasuchina; do drugiej – związane prace referencyjne poświęcone naukowcowi. Analiza literatury ujawniła monotypowość informacji, która w większości przypadków nie wykracza poza biograficzne badania wywiadowcze, w szczególności badania, które podkreślałyby wpływ O.M. Zasuchina na rozwój rolnictwa, w tym jego dorobek naukowy na polach doświadczalnych Ogólnorosyjskiego Stowarzyszenia Właścicieli Cukrowni, Bezenchuckiej Doświadczalnej Stacji Rolniczej, Charkowskiej Obwodowej Doświadczalnej Stacji Rolniczej i Radomyskiej Doświadczalnej Stacji Rolniczej – pozostało bez uwagi badaczy. Przeanalizowano osiągnięcia historyków rolnych i podkreślono obiecujące kierunki dalszych badań nad problemem. Rozważono potrzebę zbadania dziedzictwa naukowego O.M. Zasuchina, wszechstronnego podkreślenia jego twórczego dziedzictwa, co przyczyni się do zachowania pamięci narodowej, uosabiania historii nauki i edukacji rolniczej.

Słowa kluczowe: analiza prac naukowych, biografie naukowców rolnych, badania gleb piaszczystych, historiografia, historia rolnictwa, historia nauki, badania rolnicze.

THE LIFE AND WORK OF SCIENTIST OLEKSII ZASUKHIN (1884-1922) IN HISTORIOGRAPHICAL DEVELOPMENTS OF MODERN SCIENCE IN UKRAINE

Olga Osadcha

Postgraduate student

*National Scientific Agricultural Library of the National Academy
of Agrarian Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine)*

ORCID ID: 0000-0001-7488-7829

e-mail: oliapochta@ukr.net

Abstract. The purpose of this article was to conduct research on the history of scientific and practical activities of the scientist Oleksii Mykolaiovych Zasukhin (1884–1922). This paper uses historiographical analysis to show how the research of Zasukhin affected the development of agricultural science in Ukraine. This study used historical-comparative, historical-systemic, as well as methods of source analysis and personalization. Individual publications were analyzed that documented the life and work of Zasukhin, one of the founders of agricultural research on the sandy soils of Polissya, Ukraine. Some aspects of his life and work – have already been studied in domestic historiography, but his research and organizational work has not yet received proper and sufficient coverage in the scientific literature. The historiography of the question is divided into two groups. The first includes scientific research on the way of life and scientific heritage of Zasukhin. The second group analyzed some brief reference works on the scientist. The analysis of the two groups revealed similar information; in most cases the literature does not go beyond biographical information. In particular, studies that would highlight the influence of Zasukhin on the development of agriculture in the research fields of the All-Russian Society of Sugar Producers, Bezenchuk Agricultural Research Station, Kharkiv Regional Agricultural Research Station and Radomysl Agricultural Research Station – has escaped the attention of researchers. The achievements of agrarian historians are analyzed and suggestions given for further research.

Key words: analysis of scientific works, biographies of agricultural scientists, research of sandy soils, historiography, history of agriculture, history of science, agricultural research.

ЖИТТЯ І ДІЯЛЬНІСТЬ ВЧЕНОГО О.М. ЗАСУХІНА (1884–1922) В ІСТОРІОГРАФІЧНИХ НАПРАЦЮВАННЯХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКИ

Ольга Осадча

аспірантка

*Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки
Національної аграрної академії наук України (Київ, Україна)*

ORCID ID: 0000-0001-7488-7829

e-mail: oliarochta@ukr.net

Анотація. Метою статті стало здійснення дослідження з історії науково-практичної діяльності вченого О.М. Засухіна (1884–1922 роки), виявлення на основі історіографічного аналізу ступеня наукового розроблення досліджуваної проблеми для сільськогосподарської науки України. У процесі дослідження використовувалися історико-порівняльний, історико-системний, а також методи джерелознавчого аналізу та персоналізації. Представлено результати історіографічного аналізу окремих публікацій сучасного періоду, що висвітлюють життєвий і науковий шлях О.М. Засухіна (1884–1922 роки) – відомого вченого й одного з основоположників сільськогосподарської дослідної справи на піщаних ґрунтах Полісся України. Окремі аспекти його життя і творчого шляху вже були досліджені у вітчизняній історіографії, але науково-дослідна й організаційна робота вченого ще не дістала належного висвітлення в науковій літературі, тобто історіографічні напрацювання доби незалежності України відзначаються окремими аспектами творчих пошуків О.М. Засухіна. Історіографію питання систематизовано, поділено на дві групи: до першої віднесено наукові розвідки про життєвий шлях та наукову спадщину О.М. Засухіна; до другої – стислі довідкові праці, присвячені вченому. Аналіз літератури виявив однотипність інформації, яка здебільшого не виходить за межі біографічних розвідок, зокрема досліджень, які б висвітлювали вплив О.М. Засухіна на розвиток сільського господарства, так, його науковий доробок на дослідних полях Всеросійського товариства цукрозаводчиків, Безенчуцької сільськогосподарської дослідної станції, Харківської обласної сільськогосподарської дослідної станції і Радомиської сільськогосподарської дослідної станції залишився поза увагою дослідників. Проаналізовано напрацювання істориків-аграрників і виділено перспективні напрями для подальших досліджень проблеми. Розглянуто питання необхідності вивчення наукової спадщини О.М. Засухіна, усебічного висвітлення його творчого доробку, що сприятиме збереженню національної пам'яті, персоналізації історії сільськогосподарської науки й освіти.

Ключові слова: аналіз наукових праць, біографії вчених-аграріїв, дослідження піщаних ґрунтів, історіографія, історія сільського господарства, історія науки, сільськогосподарська дослідна справа.

Introduction. For historians of science in recent decades, topics devoted to the formation and development of agricultural research in Ukraine have become relevant. Currently, there is increasing interest in issues that contradict the official Soviet view of the formation of domestic scientific institutions and in the development of science in the post-reform period. Existing historical research does not sufficiently reflect the trends and stages of development of domestic agricultural science. This is especially true for the work of agricultural research scientist Oleksii Mykolaiovych Zasukhin in the early XX century.

An important period of time in the development of agronomic research is associated with his Zasukhin, an outstanding scientist and one of the founders of agricultural research in Ukraine in the early XX century. The Bezenchuk Agricultural Research Station (during 1910), the Kharkiv Regional Agricultural Research Station (1912–1913) and the Radomysl Agricultural Research Station (1914–1922) are associated with his name. It was as the founder and first head of the Radomysl Agricultural Research Station (now the Polissya Research Station) that he entered the history of agricultural research. Despite his many years of activity, today there is no comprehensive research that would fully show the contribution of this scientist to the development of domestic agricultural research.

The historiography of the activity of Zasukhin can be divided into three stages: the first is pre-revolutionary (before 1917), the second is Soviet (1918–1991), and the third is modern (from 1991 to the present). Each of them is characterized by typical features in the coverage of the topic. The first period was marked by a fairly objective, factual approach. In the second stage (during Soviet times), the assessment of the role of scientific work of the scientist was closely related to Orthodox Stalinism, and the available literature did not specifically analyze the value his achievements. In the third stage, the contributions and work of Zasukhin began to be seen through the lens modern domestic science.

Main part. The purpose of this study is to review only the most thorough research on the history of scientific and practical activities of Zasukhin, his influence on agricultural science in Ukraine. It should be noted that this is by no means a complete annotated list of current developments on this issue. Research continues in research centers for the study of agricultural history with a large number of investigations still in process.

Research methods. The principles of historicism, scientificity and objectivity are used in the process of scientific work. In the research described in this paper, three subgroups of methods were used: general scientific (historical-comparative, analysis and synthesis, generalization, logical), specific-historical (problem-chronological, historical-systemic, personification) and interdisciplinary (statistical, bibliographic, personal-biographical, archival analysis). The principles and methods noted above made it possible to consider in detail the source base, as well as objectively and reliably present the material.

Results and discussion. The modern historiographical period is associated with the proclamation of an Independent Ukraine. One of the first works of this period, which most fully covers the life and creative path of Zasukhin and his influence on the development of agriculture are the works of the head of the National Scientific Agricultural Library of NAAS, Viktor Vergunov. This scientist is a Doctor of Agricultural Sciences, a Doctor of Historical Sciences, Professor, and Academician of NAAS Vergunov considers research to be both a field of knowledge and an organization. He believes that special attention should be given to the biographies of farmers, whose names have been forgotten in various circumstances, and to scientific achievements that have remained insufficiently studied and evaluated by modern experts. Some aspects of this research topic are reflected in his works, each of which is a good example of the role of individuals and specific events the history of agricultural research in Ukraine.

The story of how agricultural research developed in Ukraine attracts the attention of many historians of science. A number of historiographical works of this period cover the process of formation and functioning of scientific institutions and higher educational institutions influenced by, or connected with Zasukhin.

Quite complex are the studies that reflect the history of the origin and formation of the Kyiv Polytechnic Institute of Emperor Alexander II (KPI), the modern National Technical University of Ukraine “Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute” and his agronomic circle held positions here in the early twentieth century (Bieliakov et al., 1995; Vergunov et al., 2004; Lanovyuk, 2013). However, the composition of students and their activities in the agronomic circle, including Zasukhin, are mentioned only briefly. Therefore, the coverage of the scientist’s involvement in the activities of the agronomic circle of Kyiv Polytechnic requires detailed study and understanding.

Many historians have done research that highlights the influence of Zasukhin on the development of agriculture science.

In 1999, articles appeared in the newspaper “Zorya Polissya” (Molodyko, 1999) give brief a brief descriptions of research on the productivity of Polissya soils by Zasukhin. At that time, he was the director of the research station of the Polissya research station. There is also information about research that continued after Zasukhin’s death.

The activity of the academician of NAAS, Vergunov, deserves special attention. Vergunov authored a series of historical and biographical publications: “Academicians of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine”, “Bibliography of agricultural scientists of Ukraine”, “Agrarian science of Ukraine in persons, documents, bibliographies”, These publications reflect the analysis of scientific heritage Ukrainian scientists. As part of the latest series, Vergunov published several works under the title, “Essays on the History of Agricultural Science, Education and Technology” (Vergunov, 2006; Vergunov, 2008; Vergunov, 2010; Vergunov, 2012). These essays summarized the research materials on the history of Ukrainian agricultural science. Various aspects of the development of agricultural science are covered, highlighting little-known or completely unknown works of scientists of previous years. These works were published in periodicals specializing in agricultural topics. Especially distinguished is the emphasis put on the importance of Ukrainian soil science. This was first mentioned by Hryhorii Makhov, highlighting the research and achievements of the “southern school”. As proof of the existence of Ukrainian soil science, Vergunov singled out institutes of science. The scientists and technicians at these institutes have been and continue to be leading specialists in the field of agricultural science. For many decades, these institutes have conducted large-scale soil-geographical-agricultural studies within Ukraine. For the first time, Vergunov proposed to single out the stages of formation and development of Ukrainian agricultural research.

Mentions of the activities of the Polissya research station are found in the works of the researcher of the Institute of Potato Breeding NAAS O. Opanasenko (Opanasenko, 2007; Opanasenko, 2009). Here the author draws attention to the small amount of data in the historical and bibliographic literature on the activities of scientists of the station. These publications briefly describes the contribution of individual scientific breeders in the development of Polissya research station Zasukhin’s, such as I. Karpovich, V. Sydorhuk, A. Osypchuk and others.

Scientific work performed at the Institute of History of Agrarian Science, Education and Technology of the National Scientific Agricultural Library analyzes the specifics of agricultural research, and reviews the emergence of agricultural direction in domestic science in the context of the influence of its individual figures. This is documented in the paper, “Agricultural experimental work in Ukraine: historical and scientific analysis of organizational foundations” (Vergunov, 2009).

In one of the most famous publications “Encyclopedia of Modern Ukraine” (Kostrysia, 2010), O. Zasukhin is mentioned as an agronomist, and his life and scientific activity are briefly described.

Achievements of scientists, including those of O. Zasukhin, while he was the head of the department of collective experiments is documented in the work of O. Krasikova (Krasikova, 2014). Here the author describes the activities of the research fields of the All-Russian Society of Sugar Producers in the formation of domestic agricultural research.

The method of historical and scientific analysis shows the prerequisites for the emergence of agricultural research as a discipline, as well as an important component of agricultural science (Vergunov, 2014). The author successfully and convincingly documents the activities of individual figures in the history of agriculture in Ukraine, and places it in the general historical context. The researcher also emphasizes the conflict between the logical and the historical in scientific progress and the secretive aspect of this research. This author paints a vivid picture of the development of agricultural research in Ukraine and provides a full picture of how the development of agricultural research contributed to the increase in national wealth that took place in Ukraine in the XX and into the early XXI century.

Some aspects of this research topic are documented in the monograph of Vergunov (Vergunov, 2016), which is a continuation of his explorations devoted to the main stages of the life and career of Solomon Frankfurt (1866–1954).

Previous publications of Vergunov have already proved the phenomenal role of this scientist in the development of systematic agronomic and agrochemical research in the Ukrainian lands, as well as his role in the formation of domestic agricultural research. In the context of the scientific, organizational and social activities of S. Frankfurt, Vergunov reveals the importance of the All-Russian Society of Sugar Producers, which is associated with the activities of O. Zasukhin. He documented the role of this society in the formation of domestic agricultural research on agrochemistry, as well as soil science, crop production, agriculture, breeding, seed production, fodder production, and crop production.

We can also consider research on the life of O. Zasukhin (Vergunov, 2017 a). Here the scientific and organizational activity of O. Zasukhin in his positions in research institutions. Some aspects of life and research activity of O. Zasukhin – a famous scientist and one of the founders of agricultural research in the Ukrainian lands.

In his work (Vergunov, 2017b) the author considers the preconditions for collective experiments, and the contribution of some prominent scientists, including O. Zasukhin, in the emergence of organizational approaches, and later, the establishment of theoretical foundations is considered. This eventually lead to the deployment of a system for implementing the latest achievements of domestic agricultural science under different systems of government.

The explorations of the modern researcher in the field of history of science and technology (Vergunov, 2018) acquaint the reader with the way of life, the researcher's formation as a person and a scientist. Despite the fact that O. Zasukhin lived in the era of revolutionary events that took place during 1905–1907 and 1917. His personality, in particular his worldview and life priorities, were formed at a difficult time for Ukraine. However, regardless of changes in the political and socio-economic spheres of the state, the activity of the scientist was maintained for the benefit of the development of agronomic science.

The author of this article published eight scientific papers on the life and work of O. Zasukhin. In one of these works, the need to study the experience of predecessors in the formation of research activities in agriculture (Osadcha, 2017) is shown. Here, the stages of formation of the scientific worldview of O. Zasukhin are revealed. O. Zasukhin, after graduating in 1903 from the Murom Institute, applied to study at the Agricultural Department of the Kiev Polytechnic Institute of Emperor Alexander II, He graduated in 1909, receiving a diploma of agronomist 1-st category. It is established that his scientific worldview was formed under the influence of leading scientists of the time, such as V. Brunst, V. Viener, P. Slozkin, N. Chervinski, S. Frankfurt, whose lectures he attended as a member of the Agronomic sphere at KPI. The career of agronomist-researcher O. Zasukhin began as a student in 1907 as an intern at the machine-building station of Kyiv Polytechnic.

In another study (Osadcha, 2019) research was carried out to explore some aspects of the personal life and scientific work of the scientist-agrarian O. Zasukhin during the period of work in the functioning of one of the first agricultural societies – the All-Russian Society of Sugar Producers. The analysis of the direct content of his scientific works on agricultural survey is characterized and analyzed. It is proved that the work of O. Zasukhin is one of the most important in scientific terms for the further development of agricultural science in Ukraine. In other works, an attempt is made to reproduce some aspects of the life and research activities of O. Zasukhin is a scientist and one of the founders of agricultural research on the sandy soils of Polissya. The scientific and organizational activity of O. Zasukhin in his positions in research institutions. The deployment of extensive scientific research at the Radomysl Agricultural Research Station named after O. Zasukhin in the village Fedorivka, Malyn district, Zhytomyr region.

Conclusions. Thus, the historical achievements of the period of independence of Ukraine are marked by certain aspects of the innovative research of the scientist O. Zasukhin. Historiographical analysis of literature about the stages of life and innovative path of O. Zasukhin reveals agreement between sources and does not go beyond biographical information. In particular, the formation of his scientific worldview and his work in the research fields of the All-Russian Society of Sugar Producers, Bezenchutsk Agricultural Research Station, Kharkiv Regional Agricultural Research Station and Radomysl Agricultural Research Station – remained unnoticed by researchers. The problem of research of sandy soils of Radomysl Agricultural Research Station are covered in separate historical works of the times of independent Ukraine. From this we can conclude that the historiographical situation needs appropriate clarifications and additions, involving new, previously unknown facts. The analysis of the state of the problem with scientific development, testified to the absence of special historical researches, which would exhaustively cover the activity of O. Zasukhin.

The presence of a small number of historiographical developments of the modern era confirms that at present the study of scientific activity of O. Zasukhin leaves no doubt and thus will contribute to the preservation of national memory and the personification of the history of agricultural science. Further study of the scientific achievements of this scientist is a valuable addition to the history of agronomic science in Ukraine.

Bibliography:

1. Київський політехнічний інститут / Г. Беляков та ін. Київ : Наукова думка, 1995. С. 20–21.
2. К.Г. Шіндлер. *Славенні імена Київського політехнічного інституту* / В. Вергунов та ін. Київ : Поліграфічне підприємство «Екмо», 2004. 30 с.
3. Вергунов В. Нариси історії аграрної науки, освіти та техніки. Київ : Аграрна наука, 2006. Ч. 1. 492 с.
4. Вергунов В. Нариси історії аграрної науки, освіти та техніки. Київ : Аграрна наука, 2008. Ч. 2. 563 с.
5. Вергунов В. Нариси історії аграрної науки, освіти та техніки. Київ : Аграрна наука, 2010. Ч. 3. 284 с.
6. Вергунов В. Нариси історії аграрної науки, освіти та техніки. Київ : Аграрна наука, 2012. Ч. 4. 324 с.

7. Вергунов В. Сельскохозяйственное опытное дело в Украине: историко-научный анализ организационных основ. УААН, ДНСГБ. Киев, 2009. 96 с.
8. Вергунов В. С.Л. Франкфурт та Україна (до 150-річчя від дня народження). НААН, ННСГБ, Ін-т історії аграр. науки, освіти та техніки. Київ, 2016. 260 с.
9. Вергунов В. До 130 річниці виходу в світ книги В.В. Докучаєва «Русский чернозём». *Агрохімія і ґрунтознавство*. 2014. С. 80–93.
10. Вергунов В. Засухін Олексій Миколайович (1884–1922) – відомий учений-аграрій, один із організаторів сільськогосподарської дослідної справи на українських землях. *Актуальні питання суспільних наук : наукові дискусії* : збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції, 18–19 серпня 2017 р. Київ, 2017а. С. 5–11.
11. Вергунов В. Система впровадження наукових розробок аграрної науки на українських землях від аптекарських городів до колгоспних дослідних станцій (XVIII ст. – 50-ті рр. XX ст.). *Історія науки і техніки*. 2017б. Вип. 10. С. 109–131.
12. Вергунов В. Історія сільськогосподарської дослідної справи в Україні : у 3-х ч. Київ : Аграрна наука, 2018. Ч. 1 : Творці та розбудовники : біографічні нариси. 604 с.
13. Костриця М. Засухін Олексій Миколайович. *Енциклопедія сучасної України* / редкол. : І. Дзюба, А. Жуковський. Київ : Ін-т енциклопед. дослідж. НАН України, 2010. Т. 10 : 3 – Зор. 712 с.
14. Красікова О. Геологічні розробки В.І. Крокоса в колективних дослідках ґрунтів Київської губернії (1911–1912 рр.). *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. 2014. Вип. 41. С. 312–315.
15. Лановюк Л. Славетні імена: перші декани сільськогосподарського відділення Київського політехнічного інституту. *Сторінки історії* : збірник наукових праць. 2013. № 36. С. 55–63. DOI: 10.20535/2307-5244.36.2013.89113.
16. Молодіко В. Щоб урожайлась земля радомишльська. *Зоря Полісся*. 25 травня 1999 р. URL: http://radomyshl.blogspot.com/2014/07/blog-post_29.html (дата звернення: 31.10.2020).
17. Опанасенко О. Професор Андрій Антонович Осипчук – відомий український учений-селекціонер картоплі. *Історія науки і біографістика* : електронне наукове фахове видання. 2007. № 2. URL: <http://inb.dnsgb.com.ua/2007-2/07oomusk.pdf> (дата звернення: 30.01.2019).
18. Опанасенко О. Розвиток селекції картоплі в Україні : історико-біографічний аспект. *Історія науки і біографістика* : електронне наукове фахове видання. 2009. № 1. URL: http://inb.dnsgb.com.ua/2009-1/09_опанасенко.pdf (дата звернення: 30.01.2019).
19. Осадча О. Вчений Засухін Олексій Миколайович (1884–1922): формування наукового світогляду. *Історія науки і біографістика* : електронне наукове фахове видання. 2017. № 4. URL: <http://inb.dnsgb.com.ua/2017-4/12.pdf> (дата звернення: 31.10.2020).
20. Осадча О. Наукова спадщина О.М. Засухіна (1884–1922) в системі дослідних установ Всеросійського товариства цукрозаводчиків. *Virtus Scientific Journal*. Монреаль, Канада : СРМ “ASF”, 2019. № 39. С. 108–113.

References:

1. Bieliakov, H.F. et. al., (1995). *Kyivskyi politekhnichniy instytut [Kyiv Polytechnic Institute]*. Kyiv: Naukova dumka. [in Ukrainian].
2. Verhunov, V.A. et. al., (2004). *K.H. Shindler (Slavetni imena Kyivskoho politekhnichnoho instytutu) [K.H. Shindler (Famous names of Kyiv Polytechnic Institute)]*. Kyiv: Polihrafichne pidpriemstvo “EKMO”. [in Ukrainian].
3. Verhunov, V.A. (2006). *Narysy istorii ahrarnoi nauky, osvity ta tekhniki [Essays on the history of agricultural science, education and technology]*. Kyiv: Ahrarna nauka. Vol. 1. [in Ukrainian].
4. Verhunov, V.A. (2008). *Narysy istorii ahrarnoi nauky, osvity ta tekhniki [Essays on the history of agricultural science, education and technology]*. Kyiv: Ahrarna nauka. Vol. 2. [in Ukrainian].
5. Verhunov, V.A. (2010). *Narysy istorii ahrarnoi nauky, osvity ta tekhniki [Essays on the history of agricultural science, education and technology]*. Kyiv: Ahrarna nauka. Vol. 3. [in Ukrainian].
6. Verhunov, V.A. (2012). *Narysy istorii ahrarnoi nauky, osvity ta tekhniki [Essays on the history of agricultural science, education and technology]*. Kyiv: Ahrarna nauka. Vol. 4 [in Ukrainian].
7. Vergunov, V.A. (2009). *Sel'skohozyajstvennoe opytное дело v Ukraine: istoriko-nauchnyj analiz organizacionnyh osnov [Agricultural experimental work in Ukraine: historical and scientific analysis of organizational foundations]*. UAAN, DNSGB. Kiev [in Russian].
8. Verhunov, V.A. (2016). *S.L. Frankfurt ta Ukraina (do 150-richchya vid dnya narodzhennya) [S.L. Frankfurt and Ukraine (to the 150th anniversary of his birth)]* / NAAN, NNSGB, Ін-т історії аграр. науки, освіти та техніки. (Istoriko-bibliografichna seriya “Agrarna nauka Ukraїni v osobah, dokumentah, bibliografii”, kn. 95). Kiїv [in Ukrainian].
9. Verhunov, V.A. (2014). Do 130 richnytsi vykhodu v svit knyhy V.V. Dokuchaieva “Russkyi chernozem” [To the 130th anniversary of the publication of the book V.V. Dokuchaev “Russian chernozem”]. *Ahrokhimiia i gruntoznavstvo – Agrochemistry and soil science*, 80–93 [in Ukrainian].
10. Verhunov, V.A. (2017a). Zasukhin Oleksii Mykolaiovych (1884–1922) – vidomyi uchenyi-ahriarii, odyz iz orhanizatoriv silskohospodarskoi doslidnoi spravy na ukrainskykh zemliakh [Zasukhin Oleksiy Mykolayovych (1884–1922) was a well-known scientist-agrarian, one of the organizers of agricultural research in the Ukrainian lands]. *Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia “Aktualni pytannia suspilnykh nauk: naukovy dyskusii” – The International Scientific and Practical Conference Current issues of social sciences: scientific discussions*. (pp. 5-11). Kyiv [in Ukrainian].
11. Verhunov, V.A. (2017b). Systema vprovadzhennia naukovykh rozrobok ahrarnoi nauky na ukrainskykh zemliakh vid aptekarskykh horodiv do kolhospnykh doslidnykh stantsii (XVIII st. – 50-ti roky XX st.) [The system of introduction of scientific developments of agrarian science on the Ukrainian lands from apothecary gardens to collective farm research

- stations (XVIII century – 50th years of the XX century)]. *Istoriia nauky i tekhniki – History of science and technology*, 10, 109–131 [in Ukrainian].
12. Verhunov, V.A. (2018). *Istoriia silskohospodarskoi doslidnoi spravy v Ukraini [History of agricultural research in Ukraine]*. Vol. 1: Tvortsi ta rozbudovnyky (biohrafichni narysy) – Creators and developers (biographical essays). Vols 1–3. Kyiv: Ahrarna nauka [in Ukrainian].
 13. Kostrytsia, M.Iu. (2010). Zasukhin Oleksii Mykolaiovych [Zasukhin Oleksii Mykolaiovych]. *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy – Encyclopedia of Modern Ukraine* (Vol. 10. Z – Zor), (pp 310). Kyiv. In-t entsykloped. doslidzh. NAN Ukrainy [in Ukrainian].
 14. Krasikova, O.Iu. (2014). Heolohichni rozrobky V.I. Krokosa v kolektyvnykh doslidakh gruntiv Kyivskoi hubernii (1911–1912 rr.) [Geological developments V.I. Crocos in collective experiments of soils of the Kiev province (1911–1912)]. *Naukovi pratsi istorychnoho fakultetu Zaporizkoho natsionalnogo universytetu – Scientific works of the historical faculty of Zaporizhia National University*, 41, 312–315 [in Ukrainian].
 15. Lanoviuk L.P. (2013). Slavetni imena: pershi dekany silskohospodarskoho viddilennia Kyivskoho politekhnichnoho instytutu [Famous names: the first deans of the agricultural department of Kyiv Polytechnic Institute]. *Storinky istorii – Pages of history*, 36, 55–63. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5244.36.2013.89113> [in Ukrainian].
 16. Molodyko, V. (1999). Shchob urozhailas zemlia radomyshlska [To harvest the land of Radomyshl]. *Zoria Polissia – The dawn of Polissya*. Retrieved from http://radomyshl.blogspot.com/2014/07/blog-post_29.html [in Ukrainian].
 17. Opanasenko, O.M. (2007). Profesor Andrii Antonovych Osypchuk – vidomyi ukrainskyi uchenyi-selektioner kartopli [Professor Andriy Antonovych Osypchuk is a well-known Ukrainian scientist-potato breeder]. *Istoriia nauky i biohrafistyka – History of science and biography*, 2. Retrieved from <http://inb.dnsgb.com.ua/2007-2/07oomusk.pdf> [in Ukrainian].
 18. Opanasenko, O.M. (2009). Rozvytok selektsii kartopli v Ukraini: istoryko-biohrafichniy aspekt [Development of potato breeding in Ukraine: historical and biographical aspect]. *Istoriia nauky i biohrafistyka – History of science and biography*, 1. Retrieved from http://inb.dnsgb.com.ua/2009-1/09_opanasenko.pdf [in Ukrainian].
 19. Osadcha, O.V. (2017). Vchenyi Zasukhin Oleksii Mykolaiovych (1884–1922): formuvannia naukovoho svitohliadu [Scientist Zasukhin Oleksii Mykolaiovych (1884–1922): formation of a scientific worldview]. *Istoriia nauky i biohrafistyka – History of science and biography*, 4 Retrieved from <http://inb.dnsgb.com.ua/2017-4/12.pdf> [in Ukrainian].
 20. Osadcha, O.V. (2019). Naukova spadshchyna O.M. Zasukhina (1884–1922) v systemi doslidnykh ustanov Vserosiiskoho tovarystva tsukrozavodchiv [Scientific heritage of O.M. Zasukhin (1884–1922) in the system of research institutions of the All-Russian Society of Sugar Producers]. *Virtus Scientific Journal*, 39, 108–113 [in Ukrainian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.6.2.7>

MIĘDZY PRZYSZŁOŚCIĄ A PRZESZŁOŚCIĄ: WZÓR UKRAIŃSKO-ROSYJSKIEJ KONFRONTACJI CYWILIZACYJNEJ

Oksana Patlaichuk

*kandydat nauk filozoficznych, docent,
docent Katedry Filozofii i Kulturoznawstwa*

Narodowego Uniwersytetu Okrętownictwa imienia admirała Makarowa (Mikołajów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-1448-3360

e-mail: okšana.patlaichuk@nuos.edu.ua

Olga Stupak

starszy wykładowca Katedry Filozofii i Kulturoznawstwa

Narodowego Uniwersytetu Okrętownictwa imienia admirała Makarowa (Mikołajów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0001-7846-1489

e-mail: olga.stupak@nuos.edu.ua

Adnotacja. Biorąc pod uwagę znaczenie problemu cywilizacyjnego wyboru Ukrainy, w warunkach realizacji przez Rosję w przestrzeni poradzieckiej agresywnej strategii reintegracyjnej, w artykule krótko przedstawiono algorytmy rosyjskiego reżimu politycznego w kontekście historycznym. Wykazano, że przez pięć stuleci Rosja prowadziła tę samą politykę, stosując technikę destabilizacji, zastraszania i przekupstwa, rozszerzając swoje terytorium, przyciągając zasoby, które z kolei zostaną wykorzystane na nową ekspansję. Dlatego analiza treści współczesnej geopolityki Federacji Rosyjskiej jest niemożliwa bez uwzględnienia społeczno-kulturowej podstawy jej tworzenia i rozwoju, rzeczywistego procesu formowania i zatwierdzania wartości polityczno-prawnych, ostatecznie bez zrozumienia historii jako rzeczywistości wypełnionej konkretnymi działaniami, ideami, przekonaniami. Rozważano przykłady analogii międzyokresowych, w szczególności konkretne procesy polityczne z lat czterdziestych i sprawy ukraińskich więźniów politycznych – sprawa